

«یه روز دیگه» از کارگاه به سایه رفت

نمایش «یه روز دیگه» به کارگردانی نادیا فرجی که قرار بود امروز در کارگاه نمایش تئاتر شهر به اجرای خود پایان دهد، به دلیل استقبال تماشاگران تمدید و ادامه اجراهای خود را در تالار سایه مجموعه دنبال خواهد کرد. براساس برنامه ریزی های انجام گرفته، این نمایش تا پایان وقت امروز چهارشنبه در کارگاه نمایش روی صحنه است و پس از آن از روز پنجشنبه دوم تیر ساعت ۱۹و۳۰ دقیقه در

تالارسایه مجموعه به اجراهای خود ادامه می دهد. نمایش به روز دیگه از جمله آثار نمایشی به صحنه رفته در تئاتر شهر است که با نگاهی آزاد به «مرگ در می زند» وودی آلن نوشته شده و نگاهی کمدی فانتزی به مرگ دارد. الهه پورجمشید و نادیا فرجی، بازیگران این اثر نمایش هستند. نمایش «بهشت حکیم ...» به نویسندگی خسرو امیری و کارگردانی ویدا موسوی که از روز اول خرداد

توجه به ظرفیت همکاری های فرهنگی و هنری با تاجیکستان

اسطوره های ایران فرهنگی در انتظار تولیدات مشترک سینمایی

رضا حسینی

گروه فرهنگ و هنر

در دومین هفته خرداد امسال امانعلی رحمان، رئیس‌جمهور تاجیکستان سفری به ایران داشت و با مقام‌های بلندپایه جمهوری اسلامی دیدار کرد. در پی این ملاقات‌ها، ۱۷ اسند همکاری در زمینه‌های تجاری، سیاسی، اقتصادی، ورزشی، قضایی و نظایر آن به امضای طرفین رسید و در آنها حوزه‌های مختلف و متنوعی مانند آموزش، پژوهش، حمل‌ونقل، گردشگری، انرژی، محیط‌زیست و فناوری‌های نوین مدنظر قرار گرفت.

به موجب امضای اسناد مربوط به این تفاهم‌نامه‌ها، علاوه بر وزرای خارجه دو کشور، راه برای همکاری میان وزارتخانه‌های دیگری نظیر نفت، نیرو، راه و شهرسازی، دادگستری، صمت، امور اقتصادی و دارایی، میراث فرهنگی و گردشگری، ورزش و جوانان، تعاون و کار و رفاه اجتماعی و همچنین سازمان بورس و اوراق بهادار و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن و کشاورزی طرفین باز شد.

درکمال تعجب از میان اسناد به امضا رسیده توسط مقامات بلندپایه ایران و تاجیکستان حتی یک سند نیز به امور فرهنگی و هنری اختصاص ندارد و می‌توان ادعا کرد وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی به طور کامل از این تفاهم‌نامه کنار گذاشته شده است. این در حالی است که ظرفیت‌های فرهنگی و هنری فراوانی میان دو کشور برای تقویت اشتراکات و ایجاد همکاری‌های متقابل وجود دارد که در طول دهه‌های گذشته چندان مورد توجه قرار نگرفته‌اند. برای شروع می‌توان به ظرفیت‌های سینمای تاجیکستان در زمینه تولید آثاری که موضوع و محتوای آنها ریشه در فرهنگ و تاریخ کهن ایران دارد، اشاره کرد.

شاید بتوان دهه‌ه ۷۰ و ۸۰ میلادی را دوران اوج توجه سینماگران تاجیک به مفاهیم برجسته تاریخ و فرهنگ کهن ایران لقب داد. این موضوع بیش از هر چیز موهن تلاش هنرمندانی بود که دل در گرو چنین مفاهیمی داشتند و در عمل، میزان علاقه مردم تاجیکستان به نمادها و ریشه‌های فرهنگ غنی گذشته را بازتاب می‌داد.

این علاقه تا آنجا بود که سال ۱۹۹۲ ساکنان شهر دوشنبه برای جایگزین کردن مجسمه فردوسی با مجسمه لنین دست به تجمعات اعتراضی گسترده زدند و به مدت چند هفته شهر را به تسخیر خود درآوردند. با آن‌که در آن زمان اتحاد جماهیر شوروی فرو پاشیده‌بود اما حزب کمونیست همچنان در تاجیکستان قدرت و نفوذ داشت. بااین حال، مردم دوشنبه در برابر کمونیست‌ها ایستادند و خواهان ادای احترام به مفاخر فرهنگی خود شدند.

یکی از کارگردانانی که در طول دوران فعالیت هنری خود توجه ویژه‌ای به فرهنگ و تاریخ مشترک ایران و تاجیکستان نشان داد، بوریس کیمیاگرف بود. او در طول دهه‌ه ۷۰ میلادی، سه فیلم سینمایی بلند بر اساس داستان‌های مشهور شاهنامه ساخت. فیلم‌های افسانه رستم(۱۹۷۰)، رستم و سهراب(۱۹۷۱) و افسانه سیاوش(۱۹۷۶) هرکدام بخشی از شاهنامه را در برابر دیدگان مخاطبان پرده نقره‌ای به تصویر کشیدند و علاوه بر مردم تاجیکستان، سایر ساکنان شوروی سابق را با پهلوانان مشهور این منظومه کهن آشنا کردند.

چهار روز

«سایدبار»

با توجه به بضاعت محدود و معین سینمای تاجیکستان، می‌توان ادعا کرد میزان توجه سینماگران این کشور به اقتباس از قصه‌های هزار و یک شب بیشتر از اهالی سینمای ایران بوده است. با این‌که کتاب هزار و یک شب منبعی غنی از قصه‌ها و شخصیت‌های جذاب به شمار می‌رود اما در سینمای کشورمان شاهد توجه اندکی به آن بوده‌ایم. این در حالی است که سینمای جهان (به خصوص سینمای مغرب زمین) در طول زمان توجهی ویژه به اقتباس از قصه‌های مشهور این کتاب نشان داده است، به گونه‌ای که تعداد فیلم‌های ساخته‌شده بر اساس شخصیت علاءالدین (تنها یکی از قهرمانان کتاب هزار و یک شب) توسط شرکت دیزنی از کل آثار شاخص ساخته شده در سینمای ایران بر اساس قصه‌های این کتاب کهن بیشتر می‌نماید.

چهار روز

خرید کتاب، تنها به دلیل مُد بودن!

اسماعیل امینی با بیان این‌که خرید کتاب در ایران در خیلی مواقع نه برای یادگیری بلکه جنبه نمایشی دارد، گفت: «گاهی شاعر یا نویسنده‌ای در جامعه برجسته می‌شود و شاهد آن هستیم برای جشن امضای کتاب

او، ساعت‌ها مردم صف‌های طولانی می‌بندند و منتظرند کتابی با امضا و دستخط نویسنده دریافت کنند. آیا خرید این اثر واقعاً با علم و از سراطلاع بوده یا برعکس، آن جوان تنها به این دلیل که از همسالان و رفقای خود جانم‌اند، کتاب فلان شاعر یا نویسنده را خریده‌است؟» این طنزپرداز ادامه داد: «نظام تربیتی و آموزشی ما هم در این موارد ضعیف عمل کرده‌است؛ به شکلی که هیچ آموزشی در باره این که چگونه بتوانیم آثار خوب را انتخاب کنیم، وجود ندارد. همه انرژی صرف تست و آزمون شده و مقوله کتاب و اهمیت آن به حاشیه رفته‌است. وضعیت به این شکل و وخیم است که بعضاً دانشجویان کثرتی و کارشناسی ارشد هم توانایی استفاده درست از کتابخانه را ندارند. مثلاً مخاطب می‌خواهد دیوان حافظ بگیرد اما او هیچ اطلاعی ندارد که کدام چاپ و تصحیح را انتخاب کند.» / / فارس

در تالارسایه به صحنه رفته بود، روز دوشنبه سی ام خرداد به اجرای خود پایان داد.

هم اکنون نمایش‌های «پروین» به کارگردانی حسین کیانی در تالار اصلی، «اسب‌های انباری» به کارگردانی رضا کریمی‌زاده در تالار چهارسو و «بی چرا زندگان» به کارگردانی الهام شعبانی در تالار قشقای تئاتر شهر روی صحنه هستند.

نقطه آغازین توجه بوریس کیمیاگرف به اشتراکات فرهنگی کهن ایران و تاجیکستان فیلم «سرنوشت شاعر» بود که به شرح زندگی رودکی می‌پردازد و سال ۱۹۵۹ ساخته شد

می‌توان به همکاری با سینماگران این کشور پرداخت تا در یک تعامل متقابل ساخت آثار اقتباسی از منابع مکتوب کهن به یک روند منظم و دنباله‌دار تبدیل شود. در سال‌های اخیر شاهد آن بوده‌ایم که تعدادی از فیلمسازان ایرانی برای دور زدن برخی محدودیت‌های فرهنگی، راهی آن سوی مرزها شده‌اند و آثار خود را با حضور هنرمندان خارجی (به‌خصوص بازیگران زن غیرایرانی) ساخته‌اند تا نتیجه نهایی کشش بیشتری برای مخاطب داشته باشد.

کار نیز معمولاً به آثاری سیغف، سطحی و کم‌مایه تبدیل شده که ماندگاری آنها در ذهن مخاطب از یک هفته فراموشی‌رود.

حال آن‌که می‌توان به جای هدر دادن وقت و سرمایه، همکاری با هنرمندان تاجیک را برگزید و به موجب این امر الگوی مناسبی برای ساخت آثاری قدرتمند و ماندگار بر اساس منابع داستانی کهن ایرانی طراحی کرد؛ فیلم‌ها یا سریال‌های اقتباسی استاندارد که بر مبنای فرهنگ و زبان مشترک مردم دو کشور طراحی شده‌اند و از همین رو قادر به جذب طیف گسترده‌ای از مخاطبان بالقوه در این سو و آن سوی مرز خواهندبود. مسلماً این امر مستلزم تلاش، برنامه‌ریزی، سازماندهی و سرمایه‌گذاری طولانی مدت است و به همین سادگی قابل دستیابی نیست.

اهمیت پیمان‌های فرهنگی

با توجه به همزبانی و اشتراک در دین و فرهنگ می‌توان گفت تاجیکستان از مهم‌ترین کشورهای منطقه به عنوان بازار فرهنگی، هنری و اقتصاد فرهنگ برای ایران محسوب می‌شود و از این رو تقویت ارتباطات فرهنگی با این کشور باید در اولویت فرهنگی حوزه دیپلماسی قرار گیرد.

برای شروع می‌توان پیمان‌های فرهنگی درخوری با کشور تاجیکستان منعقد و زمینه را برای دستاوردهای هنری آتی فراهم کرد. در بخش دوم این مطلب ظرفیت‌های دیگری از سینمای تاجیکستان که برای همکاری‌های مشترک فرهنگی قابل بهره‌برداری است، بررسی خواهد شد.

فرهنگ Culture

چهارشنبه ۱ تیر ۱۴۰۱ ۱۴۰۱ شماره ۲۴۴۳

روزنما

خانه ندارا با خونه دارا

ازدواج کنن

اول تیر، زادروز عباس کیارستمی است

علی رستگار

گروه فرهنگ و هنر

معضل اجاره‌نشینی به قدری بحرانی است که انگار عنان کار از دست مسوولان این حوزه هم خارج شده اما تا شنیدن بوی بهبود اوضاع جهان، بدک نیست درنگاهی نمکین و خیال‌افانه به مانیفست و جهان بینی حسین(حسین رضایی) در «زیر درختان زیتون» پناه ببریم و دل خوش کنیم؛ آنجا که پشت نیشان خاکی رنگ نشسته و در محضریک گل‌دان شمعدانی با گلی صورتی، پیشنه‌اد کارگردان فیلم(محمدعلی کشاورز) برای ازدواج با دختر کولی را به دلیل بی‌سوادی او رد می‌کند، آن هم درحالی‌که به قول کارگردان، طاهره(طاهره لادانیان) هم به دلیل این‌که حسین سواد ندارد، او را نمی‌خواهد. حسین اما تحلیل منحصر به فرد خود را دارد: «من فکرمی‌کنم ا‌گه بخوان خونه دارا با خونه دارا ازدواج کنن، پولدارا با پولدارا، بی سوادا با بی سوادا، این زندگی نمیشه. بهتره که باسوادا با بی سوادا ازدواج کنن، پولدارا با پول ندارا ازدواج کنن، خونه ندارا هم با خونه دارا، که اینا هم‌دیگه و بتونن روبه راه کنن. از نظر من این بهتر.» با این‌که کشاورز اینجا از حرف‌ها و لحن بازمه رضایی خنده‌اش گرفته و سعی می‌کند با گرفتن دشتش روی بینی و دهان، خنده‌اش را پنهان کند، حسین به حال خانه‌های خالی هم فکری می‌کند و حرفش با توجه به امروز و وجود حدود دو و نیم میلیون خانه خالی در کشور – که از جمله علت‌های معضل مسکن است– انگار تحلیل پیشگوانه و طنزانه‌ای به نظر می‌رسد: «دو نفرگاه دو تا خونه داشته باشن، بخوان با هم ازدواج کنن، خب این که نمیشه سرشون رو بذرن تو این خونه، باشون رو بذرن تو اون خونه! بد میگم آقا؟ می‌تونن؟»

خنده کارگردان داستان / کشاورز اینجا علنی می‌شود و می‌گوید: «نمی‌دونم، ولی می‌تونن به خونه رو باشون دراز بکنن، اون یکی رو هم اجاره بدن. نمی‌تونن؟» جالب است باوجود مخالفت نرم کارگردان با حسین و آچمزکردن این عاشق بی سوادوبی خانه، پیشنه‌اد اقامت در یک خانه و اجاره دادن آن خانه دیگر هم نسبت درستی با واقعیت موجود و امروز جامعه دارد و در فرامتن، تلاشی برای جلوگیری از بحران مسکن است. اگرچه حسین پیشنه‌اد کارگردان را برای ازدواج با دختر کولی رد می‌کند اما خودش در دنیای فیلمی که در جهان قصه زیر درختان زیتون با حضور او و طاهره ساخته می‌شود، سبک زندگی کولی‌واری دارد و برای زیستن با همسرش، قائل به خانه و مامنی ثابت نیست و در نقش بازیگر فیلم، همان فردای روز زلزله و باوجود از دست دادن ۲۵ و به عبارتی ۶۵ نفر از اعضای خانواده و اقوام، زندگی مشترکش را زیر ۹۰ مترنایلون کشاورزی (به قول حسین: پالاستیک) شروع می‌کند. همه حرف عباس کیارستمی در زندگی و دیگر هیچ و زیر درختان زیتون، همین تکیه بر عشق و تاکید بر زندگی با وجود نفس کشیدن در حضور نیستی و نداری است.

برای دیدن این سکانس زبردختان زیتون، گیوآرکد را اسکن کنید

دعوت رهبر ارکستر سرناس جهان از علی رهبری

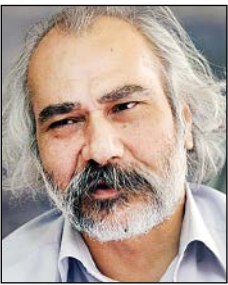
علی رهبری، بنا بر دعوت والری گرگیف، یکی از مشهورترین رهبران ارکستر جهان و مدیر هنری اپرای مارینسکی، در روز شنبه ۱۸ تیرماه در شهر سن پترزبورگ با اجرای آثاری از شوستاکوویچ و کورساکف روی صحنه می‌رود. علی رهبری، رهبر و آهنگساز بین‌المللی ایرانی که از دوستان گرگیف است، در مصاحبه‌هایی از جمله درلندن از هنرمندان روسیه به شدت حمایت کرده و اعمال هنر عو تحریمی علیه هنرمندان و ورزشکاران این کشور را بیجا، نادرست، ناعادلانه و مردود خوانده‌است. رهبری در خصوص این‌که چرا غریبه‌ها سیاست را وارد دیگر عرصه‌ها از جمله هنرمی‌کنند، گفت: «متأسفانه به رغم آنچه دولتمردان و سیاست‌پو اروپایی ادعا می‌کنند، ما نه تنها در مورد استاد گرگیف بلکه در موارد متعدد دیگر شاهد سیاسی‌کردن هنر توسط مسؤولان اروپایی هستیم. مادامی‌که با شروع مناقشه روسیه و اوکراین شاهد بودیم اروپایی‌ها به استاد گرگیف فشار آوردند و زمانی‌که ایشان نپذیرفتند مسائل سیاسی را وارد حیطه کار و هنر خود کنند، او را مجبور به ترک ارکستر آلمان و مراجعت به روسیه کردند.» / / فارس

رباعی، پرطرفدارترین قالب شعری می‌شود

یوسفعلی میرشاک، شاعر و پژوهشگر ادبی در نشست نقد و بررسی گزیده رباعی «شمعدانی‌ها» به قلم میلاد عرفان‌پور تاکید کرد رباعی، اندک اندک جای دیگر قالب‌های شعری را در میزان علاقه‌مندی شاعران و مخاطبان می‌گیرد. وی با اشاره به

نمونه‌های مختلف رباعی‌های زیبا در امثال طالب و بیدل دهلوی تصریح کرد: «در سیر رباعی از رودکی تا مشروطه و دوران معاصر متوجه می‌شویم رباعی محور عمودی داشته و گاه نیز در مصراع آخر گسسته می‌شود. این گسستگی در مصراع آخر نوعی دگرگونی است که دلیل آن ممتاز بودن مصراع آخر است که سایر مصراع‌ها نیز آن را قدرت می‌بخشند و در رباعی‌های عرفان پور نمونه‌های زیادی از آن دیده می‌شود.» میرشاک تصریح کرد: «اوایل انقلاب که رباعی سرباهی‌هایی را شاهد شدیم، برخی از جمله علی معلم ایرادهایی می‌گرفتند و این قالب مانا نشد ولی امروز شاهد رشد رباعی سرباهی شده‌ایم.» این پژوهشگر با بیان این‌که امروز نمی‌توان انتظار جریان‌سازی در عرصه شعر داشت، گفت: «قالب اصلی شعر کهن فارسی ابتدا قصیده سپس غزل بود، ولی امروز رباعیات برای جامعه جاذب‌دار شده‌اند و این قالب به زودی پرطرفدارترین میان شاعران و مخاطبان می‌شود.» / / ایبنا

ایرانیزه کردن مجسمه‌سازی

صالح موسویان، مجسمه‌ساز با بیان این‌که وقتی به سادگی زبان خراسانی پی‌بردم، سعی کردم ببینم آیا می‌توانم آن را در مجسمه‌سازی ایجاد کنم یا خیر، گفت: «در ادامه این نگرش بود که برای رسیدن به

سادگی، برخی چیزها را از آن کم کردم.» وی با بیان این‌که ادبیات بسیار برایم مهم بود، افزود: «هنر مجسمه‌سازی را بستر می‌دانستم که ادبیات به واسطه آن بتواند حرفش را بزند.» وی با اشاره به اثری از خود در نمایشگاه سالانه چندنسل از مجسمه‌سازان ایران که نیم‌تنه‌ای است که سران مکعبی شکل بوده و از کاشی‌های ایرانی ساخته شده است، عنوان کرد: «من به دنبال این بودم که در مجسمه‌سازی به موادی جدیدتر دست پیدا کنم و در این باره جست‌وجوهای بسیار داشتم و این‌که دوست داشتم رنگ و بوی کارهایم را ایرانی‌کنم و برای رسیدن به این هدف، دنبال پیوندی بودم که ادبیات هم بخشی از آن بوده است. یعنی به دنبال پیوندی برای حل این چالش بودم که اگر مجسمه‌ای می‌سازم، آن اثر چگونه می‌تواند

ایرانیزه باشد؟» / ایبنا